

ΣΧΟΛΗ	Κοινωνικών Επιστημών		
ΤΜΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΙΚΚ220	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Εαρινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κοινωνιολογία των Δικαιωμάτων		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕ Σ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Υποχρεωτικό Κατεύθυνσης (ΕΠΑ)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι, κατόπιν συνεννοήσεως και στη βάση εκπόνησης εργασίας και παρουσίας της στο μάθημα (στα αγγλικά)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
Οι φοιτητές /φοιτήτριες αναμένεται να: <u>Γνώσεις</u> • Να εξοικειωθούν με τις διαφορετικές κατηγοριοποιήσεις και γενιές δικαιωμάτων • Να μπορούν να αντιληφθούν με ποιους τρόπους έχει δομηθεί το σημερινό οικοδόμημα των δικαιωμάτων, στη βάση νόμων, διεθνών, ευρωπαϊκών και κρατικών θεσμών και διακηρύξεων, υποχρεώσεων, ΜΚΟ, ακτιβισμού • Να αποσαφηνίσουν την ιστορική διαμόρφωση των εννοιών, των θεσμών και των πρακτικών των δικαιωμάτων μέσα από συλλογικούς αγώνες • Να είναι σε θέση να αναπτύσσουν κεντρικά επιχειρήματα των βασικών ερωτημάτων που διατρέχουν τον λόγο περί δικαιωμάτων (περί πολιτισμικού σχετικισμού ή οικουμενικότητας, σχετικά με τις ανθρωπιστικές επεμβάσεις, την θρησκευτική ελευθερία κα.) • Να κατανοούν το περιεχόμενο, την κανονιστική εμβέλεια και τη σημασία της κατοχύρωσης των θεμελιωδών δικαιωμάτων για την άμβλυνση των ανισοτήτων και τον περιορισμό της κρατικής αυθαιρεσίας • Να αντιλαμβάνονται τη σχετικότητα, τους περιορισμούς και την εργαλειοποίησή τους • Να αναπτύξουν θεωρητική και εμπειρική κατανόηση σχετικά με κεντρικές καμπάνιες που καθόρισαν την κουλτούρα των δικαιωμάτων	

- Να μπορούν να διακρίνουν και να αναπτύσσουν τις κριτικές στο οικοδόμημα των δικαιωμάτων που ασκεί η οπτική των μεταναστευτικών και προσφυγικών κοινοτήτων, των φεμινιστικών σπουδών και αγώνων, του παγκόσμιου Νότου και των μετααποικιακών σπουδών, καθώς και η ιδέα περί 'κοινών'

Δεξιότητες

- Να αναπτύξουν κριτικό στοχασμό σε σχέση με τον λόγο περί δικαιωμάτων
- Να αναγνωρίζουν εσωτερικές αντιφάσεις αλλά και εξωτερικούς περιορισμούς των νομοθεσιών και των λόγων περί δικαιωμάτων
- Να αναγνωρίζουν την ιστορική διαμόρφωση των δικαιωμάτων μέσα από κοινωνικά κινήματα, συλλογικούς αγώνες και επαναστάσεις

Γενικές Ικανότητες

- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Σχεδιασμός και διαχείριση ασκήσεων
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής και ανάπτυξη κριτικού στοχασμού, κυρίως σε σχέση με ό,τι φαίνεται αυτονόητο
- Επιδίωξη κοινωνικής υπευθυνότητας και ενσυναίσθησης σε θέματα φύλου και φυλής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Μέσα στο πλαίσιο των αλληπάλληλων κρίσεων που βιώνουμε τα τελευταία χρόνια, η δυνατότητα να διεκδικούμε τα νομικά κατοχυρωμένα δικαιώματά μας μοιάζει σαν μια δικλείδα που διασφαλίζει την ανάγκη για ατομική ελευθερία, κοινωνική ευημερία και κοινωνική δικαιοσύνη. Και, όντως, η ρητορική γύρω από τα δικαιώματα παρουσιάζεται μετά το 1989 ως ο μοναδικός (νομιμοποιημένος) τρόπος να εκφράσουμε και να κατανοήσουμε τί είναι σωστό και τί λάθος, τί άδικο και τί δίκαιο. Ωστόσο, τα δικαιώματα δεν αποτελούν μια φυσική βεβαιότητα αποκομμένη από τον χρόνο, τον χώρο και την ανθρώπινη ενέργεια, μια ιδανική συνθήκη που προϋπήρχε και απλά αναμένει να επικρατήσει.

Το μάθημα αυτό εισάγει μια κοινωνιολογική οπτική στα δικαιώματα και τα αντιμετωπίζει σαν μια ιδέα που έχει ιστορία, και ξεδιπλώνεται μέσα από συγκεκριμένα λεξιλόγια, εικόνες, πρακτικές, θεσμούς και δράσεις και διαμορφώνεται μέσα από σχέσεις εξουσίας και σε διαφορετικούς τόπους και χρόνους. Αυτή η ματιά αμφισβητεί αντιλήψεις περί ουδετερότητας ή δόγματος του νόμου προσπαθώντας να εξερευνήσει τις διαδικασίες μέσα από τις οποίες τα δικαιώματα λαμβάνουν οργανωτικές, νομικές, θεσμικές ή πολιτισμικές μορφές. Κάθε δικαίωμα στην αρχή είναι μια διεκδίκηση: έτσι, εξερευνούμε πώς το οικοδόμημα των δικαιωμάτων (ανα)πλάθεται διαρκώς μέσα από επαναστάσεις, εργατικούς αγώνες και κοινωνικά κινήματα που αμφισβητούν την κρατική βία και την κοινωνική ανισότητα και διεκδικούν έναν κόσμο δίκαιο και φροντιστικό, αλλά και την ίδια στιγμή πώς τα δικαιώματα γίνονται μορφή εξουσίας συμβάλλοντας στους αποκλεισμούς. Έτσι, μέσα από συγκεκριμένα επεισόδια και ιστορίες κοινοτήτων, η διαδρομή αυτή μας επιτρέπει να δούμε τόσο τα όρια όσο και τις προοπτικές των δικαιωμάτων.

Οι 13 διαλέξεις χωρίζονται σε δύο ενότητες: η πρώτη προσφέρει μια γενεαλογία των δικαιωμάτων όπως τα βιώνουμε σήμερα, ενώ η δεύτερη αμφισβητεί το οικοδόμημα αυτό μέσα από κριτικές που του ασκούν συγκεκριμένες κοινότητες.

Ενδεικτική διάρθρωση ενότητων:

Εισαγωγική Συνάντηση

- Αλληλογνωριμία
- Εισαγωγή στην προβληματική, τις θεματικές και τη μεθοδολογία του μαθήματος.
- Παρουσίαση θεματικών για προαιρετικές εργασίες στους/ στις φοιτητές/τριες

Α' Ενότητα: Γενεαλογία των δικαιωμάτων

- Ιστορικές καταβολές και μετασχηματισμοί: από το φυσικό στο θετικό δίκαιο, από τα ατομικά και πολιτικά στα κοινωνικά οικονομικά και πολιτισμικά δικαιώματα
- Διεθνείς και ευρωπαϊκοί οργανισμοί και διακηρύξεις, ΜΚΟ και δικαιωματικός ακτιβισμός
- Κεντρικά ερωτήματα: πολιτισμικός σχετικισμός ή οικουμενικότητα δικαιωμάτων, ατομικά ή συλλογικά δικαιώματα, κρατικό ή διεθνές δίκαιο (και δικαίωμα στην ανθρωπιστική επέμβαση), φυσικό ή θετικό δίκαιο (ηθική ή νόμος) κα.

Β' Ενότητα: Κριτικές προσεγγίσεις των δικαιωμάτων

- Από την σκοπιά των φεμινιστικών σπουδών και αγώνων
- Από την σκοπιά των μεταναστευτικών και προσφυγικών πληθυσμών
- Από την σκοπιά του παγκόσμιου νότου, αντιαποικιοκρατικών αγώνων και μετααποικιακών σπουδών
- Από την σκοπιά των κοινών αγαθών

Καταληκτική Συνάντηση

- Σύνοψη -Αξιολόγηση πεπραγμένων του εξαμηνιαίου μαθήματος

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο											
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	• Χρήση βιντεοπρωτόξετορα και προβολή διαφανειών και βίντεο για την διάλεξη • Χρήση τεχνολογικών εργαλείων (βίντεο, polls, jamboard κα.) για συμμετοχικές ασκήσεις • Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας moodle (elearn)											
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<table><tr><th>Δραστηριότητα</th><th>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th></tr><tr><td>Διαλέξεις</td><td>60</td></tr><tr><td>Αυτόνομη μελέτη</td><td>30</td></tr><tr><td>Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας</td><td>60</td></tr><tr><td>Σύνολο φόρτου</td><td>150</td></tr></table>		Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις	60	Αυτόνομη μελέτη	30	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	60	Σύνολο φόρτου	150
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου											
Διαλέξεις	60											
Αυτόνομη μελέτη	30											
Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	60											
Σύνολο φόρτου	150											
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Ο τελικός βαθμός των φοιτητών/φοιτητριών προκύπτει από τη συμμετοχή τους στις τελικές εξετάσεις, στις οποίες θα κληθούν να απαντήσουν κυρίως σε σύντομες ερωτήσεις κριτικής ανάπτυξης (6/10), καθώς και σε											

	ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής που θα συνδυάζονται με απαντήσεις σύντομης ανάπτυξης (4/10). Αξιολογείται θετικά η συμμετοχή (τυπική και ουσιαστική) τους στις εβδομαδιαίες συναντήσεις για την κατανόηση της ύλης, δεδομένης της απουσίας ενός συγγράμματος. Δίνεται η δυνατότητα προαιρετικών εργασιών (+2 σε περίπτωση που το γραπτό των τελικών εξετάσεων είναι προβιβάσιμο). Απαλλακτικές εργασίες δεν προβλέπονται.
--	---

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Agamben, G. (2022). Κυρίαρχη εξουσία και γυμνή ζωή. Αθήνα: Έρμα
- Davis, A. (2018). Φεμινισμός της κατάργησης, θεωρίες και πρακτικές του καιρού μας. Αθήνα: Νήσος
- Degoooye, St., Hunt, A., Moyn, S., Maxwell, L. (2019). Το δικαίωμα να έχουμε δικαιώματα. Αθήνα: Εκδόσεις του Εικοστού πρώτου.
- Ishay, M. (2004). Η Ιστορία των Δικαιωμάτων του ανθρώπου. Αθήνα: Σαββάλας
- Lacroix, J. και Pranchere, J. Y. (2022), Τα ανθρώπινα δικαιώματα, άραγε, είναι μόνο για τους αφελείς; Αθήνα: Πόλις
- Βλαχόπουλος, Σπ. 2017. Θεμελιώδη Δικαιώματα. Ατομικά, Κοινωνικά Και Πολιτικά Δικαιώματα (Σκληροδετη Έκδοση), Νομική Βιβλιοθήκη
- Δουζίνας, Κ. (2006), Το τέλος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα: Παπαζήσης
- Δουζίνας, Κ., (2005). Νόμος και Αισθητική, Λογοτεχνία, Τέχνη, Δίκαιο. Αθήνα: Παπαζήσης
- Ηρακλείδης, Α. (2022). Οικουμενικά ανθρώπινα δικαιώματα και οι εχθροί τους, Αθήνα: Επίκεντρο.
- Μανιτάκης, Α. (2004). Τρομοκρατία και Δικαιώματα: από την ασφάλεια του κράτους στην ανασφάλεια δικαίου. Αθήνα: Σαββάλας.
- Πανταζής, Β. (2011). Ανθρώπινα Δικαιώματα, Δικαιώματα του Παιδιού και Εκπαίδευση, Αθήνα: Διάδραση
- Ρεθυμιωτάκη, Ε., Μαροπούλου, Μ., Τσακιστράκη, Χ. (2016). Φεμινισμός και Δίκαιο. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις.
- Τάκης, Α. (2008). Για την ελευθερία της τέχνης. Αθήνα: Σαββάλας
- Τσιτσελίκης, Κ. (2022). Ο μονόδρομος της ουτοπίας και τα όρια του αδύνατου. Το δικαίωμα των ανθρώπων στα οικουμενικά κοινά. Αθήνα: Νήσος
- Χριστόπουλος Δ., (2012). Ποιος είναι Έλληνας πολίτης; Καθεστώς της ελληνικής ιθαγένειας, Αθήνα: Βιβλιόραμα.
- Χριστόπουλος, Δ. (2022). Ταξίδι στο κράτος. Κυριαρχία, δικαιώματα. Αθήνα: Πόλις

Αγγλόφωνη

- Baxi, U. (2007) "The Posthuman and Human Rights. In: Human Rights in a Posthuman World: Critical Essays. Oxford University Press, pp. 197-239.
- bell hooks (1981) Ain't I a Woman. Boston: South End Press.
- Braidotti R. (2013) The Posthuman. Cambridge, MA: Polity.
- Clapham A. (2007) Human Rights: A very Short Introduction, Oxford UP
- Crenshaw K. (1989) Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics. University of Chicago Legal Forum, 138–167

- Donnelly, J. (2003). Universal Human Rights, in theory and practice. Cornell University Press
- Honig, B. (2003). Democracy and the Foreigner. Princeton University Press.
- Marshall T.H. (1950) Citizenship and Social Class. New York: Norton and Co.
- Nancy Fraser, ed., (1997), Justice Interrupts: Critical Reflections on the 'Postcolonial' Condition. London, Routledge
- Samson, C. (2020) Colonialism of Human Rights, Oxford: Polity Press
- Sen, A. (2000) Culture and Human Rights in Development as Freedom. Anchor Books
- Soja E. (2010) Seeking Spatial Justice. Minneapolis: University of Minnesota Press
- Turner B. (1993) Outline of a Theory of Human Rights. Sociology, 27(3), 489-512